

Шиловська О.М.

старший науковий співробітник

Інституту психології імені Г.С.Костюка

ВПЛИВ ФРАГМЕНТАРНОГО МИСЛЕННЯ НА РОЗВИТОК ЗДАТНОСТІ ДО САМОПРОЕКТУВАННЯ

Сучасні діти з раннього віку поглинають велику кількість інформації, причому її дозування складно піддається контролю. Устигнути охопити, осмислити й засвоїти все практично неможливо. Зовнішньо це виявляється в тому, що підліток не може тривалий час зосередитися на певній інформації й у нього слабшає здатність до аналізування. Без уміння аналізувати, інтерпретувати з'ясовувати суть і на підставі цього робити власні висновки неможливий розвиток процесу самопроектуювання.

Внаслідок «проковтування» великої кількості інформації у підлітка формується фрагментарне мислення. З огляду на мозаїчність подання інформації й рознесення пов'язаних подій у часі мозок просто не в змозі усвідомити та зрозуміти зв'язки між фактами. Підліток починає сприймати навколишній світ через короткий, яскравий сюжет чи образ. Таким чином життєві проекти підлітка також набувають стислого яскравого сюжету, який не осмислюється, часто не усвідомлюється на достатньому рівні і, як наслідок, зникає, надаючи місце такому ж яскравому короткочасному сюжету.

Крім того, фрагментарність означає розрізнені між собою набори образів, фактів, що чергуються без будь-якої логіки й структури, не мають завершеності осмислення в дійсності. Про це свідчить інтенсивний інформаційний обмін між підлітками в новому форматі: вони постійно спілкуються в чаті, товаришують у соціальній мережі, відвідують різноманітні інтернет-ресурси, розміщують фотографії, переглядають уривки кінофільмів, слухають нову музику, грають в онлайн-ігри з різними партнерами тощо. Інформаційні технології задовольняють таке розмаїття потреб. У результаті підліток оперує обірваною інформацією, що ускладнює її осмислення та інтерпретацію.

Сучасні школярі непогано пишуть твори, але набагато гірше — перекази, тобто важко розуміють чужі думки, зберігаючи вміння дохідливо висловлювати власні. Таким чином ми вкотре повертаємося до проблеми розвитку комунікативної компетентності дитини. Насамперед це передбачає розвиток у підлітка внутрішніх ресурсів, що необхідні для побудови ефективною комунікативної дії та взаємодії у визначеному колі ситуацій. [1]

Звернемо також увагу на те, що сучасний підліток часто не здатний адекватно передати відповідні думки автора прочитаного твору. Зміст цілого тексту вислизає від розуміння, читачеві набагато легше створити власний текст, а найкраще — презентацію з короткими, не зв'язаними між собою фразами. На наших очах під впливом інтернет-технологій відбувається заміна текстоцентричного мислення фрагментарним.

Як наслідок, наративи підлітків також набувають фрагментарності. Вони можуть розповісти з якою метою він планує ту чи іншу життєву подію, чого в кінцевому результаті він прагне досягти. Однак дитині складно проаналізувати, які ресурси необхідні для досягнення її мети. Особливо це стосується особистісних ресурсів. Саме тому, розвиваючи здатність підлітка до самопректування, варто особливу увагу звернути на розвиток саморозуміння та самоприйняття дитини. Крім того, варто було б застосовувати дискурсивні практики, спрямовані на мовленнєвий розвиток підлітка, що передбачає забезпечення розвитку вміння дитини вести діалог з текстом, висловлювати свою думку, порівнювати особистісний досвід з досвідом героїв літературних творів, розвиток навичок осмислення можливих смислів тексту, і як наслідок, вміння висловлювати і відстоювати власну думку відносно власного «Я» та подій, що відбуваються у власному житті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коритнікова Н.М. Фрагментарність сприйняття підлітків навколишнього світу /Н.М.Коритнікова. – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://journal.osnova.com.ua/article>